

Vårt datum: 2026-05-27

Ert datum: 2026-04-09

Vårt dnr: 33-821/2026

Er ref: KN2026/00781

Yttrande

kn.remissvar@regeringskansliet.se
ellen.tornqvist@regeringskansliet.se (kopia)

Handläggare:
Sofie Lindström

Europeiska kommissionens förslag till Förordningen om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act, COM (2026/956))

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 9 april 2026 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

SGU anser att:

- det är otydligt hur begreppen ”single access point” och ”single permit granting procedure” förhåller sig till likartade funktioner i NZIA och CRMA, särskilt i fråga om huruvida tillståndprocessen måste samlas hos en myndighet, och förordar därför en enhetlig terminologi och reglering i samtliga förordningar.
- det bör förtydligas om begreppen ”Union origin” och ”Made in EU” avser samma sak.
- artiklarna 17–24 innehåller omfattande krav på investeringsvillkor, kontrollåtgärder och realistiska tidsfrister och att detta i kombination med kommissionens möjlighet att anta delegerade akter riskerar att hämma investeringar i mineralsektorn och därmed försvåra måluppfyllandet i CRMA.
- det är oklart hur regleringen av accelerationsområden förhåller sig till det kommunala planmonopolet och hur utpekandet och utvecklingen av sådana områden påverkar kommunal självbestämmanderätt.
- medlemsstaters utbyte av information avseende värdekedjor i syfte att peka ut relevanta accelerationsområden kan vara problematiskt utifrån ett beredskaps- och säkerhetsperspektiv.
- ett system med ett samlat grundtillstånd för ett helt industriområde med skilda verksamheter framstår som främmande i förhållande till att miljöeffekterna och andra relevanta aspekter bedöms utifrån specifika verksamheters förutsättningar.

Motivering

Bakgrund

Kommissionens förslag till en förordning om industriell acceleration och omställning med syfte att stärka industrins konkurrenskraft och motståndskraft, öka produktionen, samt bidra till EU:s klimatmål, ekonomiska säkerhet och högkvalitativa arbetstillfällen, presenterades den 4 mars 2026.

Ett av de föreslagna målen är att tillverkningsindustrins andel av EU:s BNP ska öka till minst 20 procent senast år 2035. Förordningen innehåller även förslag till åtgärder för att stärka efterfrågan på utpekade strategiska produkter.

Kontaktpunkt (single access point) och tillståndsförfarande (Artikel 4–5)

Enligt artikel 4 ska medlemsstater inrätta en enda kontaktpunkt (single access point) för att projektägare (project promoter) ska kunna lämna in den gemensamma ansökan för industriella tillverkningsprojekt som avses i artikel 5.1. SGU ställer sig frågande till terminologin i förhållande till begreppet single point of contact som används i NZIA och CRMA. SGU anser att enhetliga benämningar i samtliga förordningar vore att föredra förutsatt att begreppen syftar på samma funktion.

Vad gäller funktionen av Single access point anges i artikel 5 att medlemsstaterna ska införa en enskild tillståndprocess (single permit granting procedure) baserat på en enda ansökan och att kontaktpunkten (single access point) samordnar processen för att säkerställa att ett samlat beslut fattas inom den fastställda tidsfristen. SGU anser att det är otydligt om en sådan enskild tillståndprocess (single permit granting procedure) innebär att tillståndprocesserna måste ske hos en myndighet kontra nuvarande svenska system med flera olika prövande instanser beroende på lagstiftning. Vidare anser SGU att det hade kunnat vara tydligare vad som sker om ett projekt är aktuellt under NZIA och IAA. SGU anser att en enhetlig linje i samtliga förordningar vore att föredra.

Union origin (Artikel 7–9)

Artiklarna 7–9 innehåller begreppet ”Union origin”. I den förklarande delen av promemorian används däremot frekvent begreppet ”Made in EU”. Det bör därför tydliggöras om dessa begrepp avser samma sak. Om så är fallet framstår det som olämpligt att använda två olika begrepp, eftersom det riskerar att skapa onödigt förvirring.

Utländska direktinvesteringar (Artikel 17–24)

SGU anser att det är problematiskt att förordningen innehåller omfattande reglering av utländska direktinvesteringar i utvinning, bearbetning och återvinning av kritiska råmaterial. Vid genomläsning har SGU inte lyckats finna någon hänvisning eller förklaring hur kapitlet om utländska direktinvesteringar ska samspela med EU 2019/452 förordning om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen, vilket SGU anser är en brist. SGU tolkar artikel 17 som att utvinningsprojekt enligt artikel 17.2 i praktiken omfattas av regleringen, vilket kan skapa svårigheter för projekt som inte tydligt faller inom undantagen i artikel 17.3.

Enligt artikel 18 får en investering inte godkännas om den inte uppfyller minst fyra av sex kriterier, vilka bland annat rör begränsningar av utländskt majoritetsägande, krav på samarbetsformer och

regler om immateriella rättigheter. Därutöver framstår tidsfristen på endast en månad för att utse en ny investeringsmyndighet som realistisk. Vidare föreslås i artiklarna 19–21 olika former av kontrollåtgärder genom förhandsanmälan, granskning och godkännande av nationella myndigheter samt möjlighet till ytterligare prövning från kommissionen.

Därutöver ger artikel 24 kommissionen omfattande befogenheter att anta delegerade akter, vilket ytterligare försvårar möjligheten att överblicka potentiella konsekvenser.

Enligt SGU riskerar förslaget sammantaget att utgöra ytterligare hinder för investeringar i mineralsektorn. Det är tveksamt om kompensatoriska åtgärder, såsom snabbare tillståndprocesser för strategiska projekt och olika offentliga stödprogram, kan uppväga dessa hinder. De omfattande kraven och den administrativa processen riskerar att skapa osäkerhet och därmed avskräcka utländska investerare, trots att sådana investeringar är viktiga för utvecklingen av strategiska sektorer inom EU. Artiklarna 17–24 riskerar därmed att försvåra måluppfyllandet i förordningen om kritiska råmaterial, CRMA

Inrättande av-, stödjande åtgärder och tillståndprocesser inom industriella accelerationsområden (Artikel 25–27)

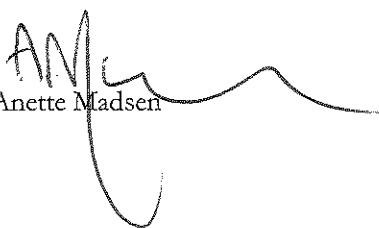
SGU ställer sig frågande till hur regleringen av accelerationsområden förhåller sig till det kommunala planmonopolet. Utpekandet och utvecklingen av sådana områden kan påverka frågor som normalt ligger inom kommunernas planmonopol och ansvar för fysisk planering. Det finns därför skäl att beakta hur förslaget påverkar kommunernas möjlighet att självständigt besluta om markanvändning och lokal utveckling.

I artikel 26 e framgår att medlemsstater ska utbyta information avseende värdekedjor i syfte att peka ut relevanta accelerationsområden. Enligt SGU:s tolkning skulle delning av denna typ av information kunna vara problematiskt utifrån ett beredskaps- och säkerhetsperspektiv. Här bör också beaktas att värdekedjorna för CRM kan vara snabbt föränderliga och därmed svåröversägliga vilket ger svårigheter för styrning av den fysiska planeringen.

Vidare kan förfarandet med ett samlat grundtillstånd enligt artikel 27 ifrågasättas. För att kunna bedöma miljöeffekterna framförallt i förhållande till eventuell påverkan på miljö kvalitetsnormer (MKN) kan det vara svårt att ha ett övergripande tillstånd som inte tar hänsyn till varje enskild verksamhet eller anläggning. Det är viktigt att miljöeffekter och andra relevanta aspekter bedöms utifrån den specifika verksamhetens förutsättningar. Ett system där ett övergripande huvudtillstånd ges för ett helt industriområde kan därför framstå som främmande i förhållande till den svenska ordningen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Anette Madsen

I den slutliga handläggningen av ärendet har även samhällsekonom Carolina Liljenstolpe och jurist Caterina Carreman, deltagit. Samhällsekonom Carolina Liljenstolpe har varit föredragande.

Anette Madsen

Sofie Lindström

